27+36 =

QP-11571

Total No. of Pages : 3

Seat No.

01
03

MAR_APR 2026 SUMMER EXAMINATION

11669 Bachelor of Arts NEP 2.0

Sub. Name: Marathi-RUJWAT- II

Sub. Code: 117760

Day and Date: Monday ,06-04-2026 **Total Marks: 60**

Time: 02:30 PM To 04:30 PM

Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks

94865

Q1) योग्य पर्याय निवडा. **[10]**

i. शिवाजी महाराजांनी जयसिंगाला लिहिलेल्या पत्रात कोणत्या प्राण्याची शपथ घेतली आहे ?
- A. गाय
- B. घोडा
- C. बैल
- D. हत्ती

ii. १९७२ च्या दुष्काळात नेमकी टंचाई कशाची होती ?
- A. पाण्याची
- B. श्रमाची
- C. अन्नधान्याची
- D. भौतिक सुविधांची

iii. चीफ सीएटल यांच्या मते, नद्या आणि ओढे यांच्यातून वाहणारे निर्मळ पाणी हे कशाचे प्रतीक आहे ?
- A. हात-पाय
- B. डोळे
- C. शत्रूचे रक्त
- D. पूर्वजांचे रक्त

iv. 'वक्तृत्व' ही एका अर्थाने कशाची श्रीमंती असते ?
- A. भाषेची
- B. शब्दांची
- C. बोलण्याची
- D. वाचनाची

v. 'दिवाळी' म्हणजे अनागर संस्कृतीने बांधलेली कशाची पूजा आहे ?
- A. देवतांची
- B. माणसांची
- C. निसर्गाची
- D. संस्कृतीची

vi. 'पाण्याचं बोलणं' हा पाठ कोणी लिहिला आहे ?
- A. वसंत आबाजी डहाके

Scanned with OKEN Scanner

B. मुकुंद कुळे
C. आनंद विंगकर
D. भारत पाटणकर

vii. झाड उतरून मळणवाट धरून कशावर येते ?
A. गावात
B. चावडीवर
C. माळावर
D. पाणवठ्यावर

viii. पाटावरच्या पोथीत बघून तात्या कोणती कथा सांगत होते ?
A. शेतकऱ्याची
B. महाभारत
C. शिवलीलामृत
D. रामायण

ix. 'तुळसण' गाव कशासाठी प्रसिद्ध आहे ?
A. दुष्काळ
B. शेती
C. यात्रा
D. पाणी

x. 'सुंदरा मनामध्ये भरली' ही रचना कोणाची आहे ?
A. होनाजी बाळा
B. राम जोशी
C. सगन भाऊ
D. अनंत फंदी

944865

Q2) टिपा लिहा.(सहा पैकी चार) [20]

a. छत्रपती शिवाजी महाराजांचे धर्मनिरपेक्ष राज्य

b. दिवाळी आणि कृषीसंस्कृती

c. जांभूळमास एक अरण्यदर्शन

d. तात्यांची व्यक्तिरेखा

e. रेघोट्या पाठातील 'बाभूयबन'

f. संत तुकारामांची विठ्ठल भक्ती

Q3) लघुत्तरी प्रश्न लिहा.(सहा पैकी चार) [20]

a. राजाराम महाराजांच्या जिंजी प्रवासाची पार्श्वभूमी

b. 'आपण पृथ्वीचा अंश आहोत' या पत्राच्या आधारे मानवापेक्षा निसर्ग कसा श्रेष्ठ आहे, ते लिहा.

Scanned with OKEN Scanner

c. 'शब्दभक्तीयोग' पाठाच्या आधारे शब्द साधनेचे महत्त्व तुमच्या शब्दात लिहा.

d. 'पाण्याचं बोलणं' या पाठाच्या आधारे लेखकाचे हिमालयाच्या प्रवासातील अनुभव कथन करा.

e. आगासवाडी गावातील गावगाड्याचे चित्रण करा.

f. 'सुगी' कवितेच्या आधारे लेखकाचे चिंतनशील विचार स्पष्ट करा.

Q4) दीर्घोत्तरी प्रश्न लिहा.(दोन पैकी एक) **[10]**

a. ग्रामीण खाद्य संस्कृतीमुळे आचार- विचारावर झालेला परिणाम स्पष्ट करा.

b. भारत पाटणकर यांच्या 'कमोदिनी काय जाणे तो परिमळ' या पाठाच्या आधारे सामाजिक चळवळींचा परामर्श घ्या

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -
This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.
सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

1] (11669) Bachelor of Arts NEP 2.0 (117760) Marathi-RUJWAT- II Part 1 SEM 2

944865

Scanned with OKEN Scanner

QP-11571

Total No. of Pages: 2

Seat No.	

B. A. (Part - I) (Semester - II) NEP-2.0
Examination, March/April. -2026
मराठी (Paper - II) रुजुवात - भाग -२
विद्याशाखीय विशेष गाभा (DSC-02)
Subject Code: 117760
Answer Key

Day and Date: **Total Marks: 60** / 24
Time:

प्रश्न. १ योग्य पर्याय निवडा. **गुण -10**

१.A) घोडी २.C) अन्नधान्याची ३.D) पूर्वजांचे रक्त ४.B) शब्दांची ५.C) देवतांची ६.A) वसंत आबाजी डहाके ७.D) पाणवठ्यावर ८.A) शेतकऱ्याची ९. D) पाणी १०.B) राम जोशी

प्रश्न.२ टिपा लिहा. (सहा पैकी दोन) **गुण -20**

१) १.प्रास्ताविक २.विश्लेषण- धर्मनिरपेक्ष राजा- सर्वधर्मसमभाव वर्तन, धर्मनिरपेक्ष राज्य, स्वराज्याचा लढा हिंदू विरुध्द मुस्लीम नाही, सेवेत अनेक मुस्लीम अधिकारी, राज्यात सर्व धर्मिय लोक व मंदिरे ३.समारोप

२) १.प्रास्ताविक २.विश्लेषण- उत्सवप्रिय लोक, दिवाळी कृषीसंकृतीने बांधलेली निसर्गाची पुजा, बळीराजाची लोकभावे पुजा, गुरांची पुजा, ३.समारोप

३) १.प्रास्ताविक २.विश्लेषण- जांभूळमास, ताडोबा अरण्यातील अनुभव चित्रण, अरण्य अगणित जीवांची सृष्टी, ३.समारोप

४) १. प्रास्ताविक २.विश्लेषण- जुन्या पिढीतील श्रध्दाळू शेतकरी, संसाराचा व लेकरांचा आधार, बदलणाऱ्या संस्कृती आणि लोप पावणाऱ्या श्रध्दास्थानांमध्ये स्वत:च्या अस्तित्वाचा शोध ३.समारोप

५) १. प्रास्ताविक २.परिचय ३.विश्लेषण- घरासमोरील बाभळीचे बन, बाभूळबनाशी जोडलेले बालपण, लेखकाचे बाभूळबनाविषयीच्या भावना, बाभूळबनाचे आकर्षण, ३.समारोप

६) १. प्रास्ताविक २.विश्लेषण- अभंगाचे आशयविश्लेषण, विठ्ठल भेटीची आस, सासरी जाणाऱ्या मुलीचा दृष्टांत, तुकारामांच्या मनाची अवस्था, पाण्याबाहेर काढलेल्या माशाचा दृष्टांत, भगवंत भेटीची ओढ, तळमळ ३.समारोप

प्रश्न.३ लघुत्तरी प्रश्न लिहा.(सहा पैकी चार) **गुण -20**

१) १.प्रास्ताविक २. विश्लेषण- औरंगजेबाची महाराष्टात छावणी, संभाजी महाराजांचे निधन, जुल्फीकाखानचा रायगडला वेढा, राजाराम महाराजांचा जिंजी प्रवास ३ .समारोप

२) १.प्रास्ताविक २. विश्लेषण- पर्यावरण संरक्षणा संदर्भात लिहिलेले पत्र, निसर्गाचे महत्व, आकाश खरेदी करू शकत नाही, हवा व पाणी यावर मालकी सांगू शकत नाही, मानवापेक्षा निसर्ग श्रेष्ठ ३.समारोप

३) १.प्रास्ताविक २.परिचय ३. विश्लेषण- शब्दांचे महत्व, भाषण कलेमध्ये शब्द साधनेला महत्व, प्रयत्नाने शब्दांची श्रीमंती, शब्दप्रभुत्वाने स्वत:ची वेगळी ओळख ४.समारोप

४) १.प्रास्ताविक २.परिचय ३. विश्लेषण- हिमालयाच्या प्रवासातील अनुभव, आधुनिकिकरण व जागतिकिकरण याचा प्रभाव, ४. समारोप

५) १.प्रास्ताविक २. विश्लेषण- आगासवाडी खेडे, जातीवर आधारित गावगाडा,अलुतेदार व बलुतेदार खेड्यातील जीवनपध्दती ३.समारोप

Scanned with OKEN Scanner

६) १. प्रास्ताविक २.परिचय ३. विश्लेषण- कवितेचे आशयविश्लेषण, जातीव्यवस्थेची उतरंड यामुळे कविला झालेल्या वेदना, चिंतानशीलता, संवेदनशीलता ४.समारोप

प्रश्न. ४ दीर्घोत्तरी प्रश्न लिहा.(दोन पैकी एक) **गुण -10**

१.प्रास्ताविक २.लेखक परिचय ३. विश्लेषण- खाद्य संस्कृती संकल्पना, महाराष्ट्राची ग्रामीण खाद्य संस्कृती, दुष्काळामुळे खाद्य संस्कृतीत व मानवी जीवनामध्ये बदल, खाद्य संस्कृतीचा आचार-विचारावर परिणाम, लग्न व सणउत्सव प्रसंगीचे पारंपारिक पदार्थ लोप पावले ४.समारोप

किंवा

१.प्रास्ताविक २.लेखक परिचय ३. विश्लेषण- चळवळीची पार्श्वभूमी, भारत पाटणकर यांची गेल- ॲमवेटशी भेट व लग्न, चळवळीत कौटुंबिक परंपरा, सामाजिक चळवळीशी बांधिलकी, शोषणमुक्त समाज निर्मितीसाठी प्रयत्न ४.समारोप

Scanned with OKEN Scanner

B.A (22) Sem - I

Seat No.

QP-11562

Total No. of Pages : 3

MAR_APR 2026 SUMMER EXAMINATION

11669 Bachelor of Arts NEP 2.0

Sub. Name: Marathi-RUJWAT- I

Sub. Code: 113176

Day and Date: Monday ,06-04-2026 **Total Marks:** 60

Time: 10:30 AM To 12:30 PM

Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks

Special Inst.: 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

417623

Q1) योग्य पर्याय निवडा. **[10]**

i. छत्रपती शिवाजी महाराजांनी चिपळूणच्या छावणीला केंव्हा पत्र लिहिले होते ?
A. १८ मे १६८०
B. १९ फेब्रुवारी १६३०
C. ९ मे १६७४
D. १६ फेब्रुवारी १६८०

ii. जनाक्का यांना पुण्यातील कोणत्या शाळेत प्रवेश मिळाला ?
A. भिडे वाडा
B. कर्वे हायस्कूल
C. नूतन शाळा
D. हुजूरपागा

iii. 'मीटिंग' ही शंकर पाटील यांची कथा कोणत्या संग्रहातून घेण्यात आलेली आहे ?
A. गारवेल
B. अमृतवेल
C. वळीव
D. सांज

iv. सुरज एंगडे यांनी कोणत्या देशातील चळवळीचा अभ्यास केला आहे ?
A. भारत
B. आफ्रिका
C. इराण
D. चीन

v. "लोकांनी आपले स्वातंत्र्य कितीही मोठा माणूस असला तरी त्याच्या चरणी अर्पण करता कामा नये"असे कोण म्हणाले होते ?
A. जॉन स्टुअर्ट मिल
B. लोकमान्य टिळक
C. कार्ल मार्क्स
D. महात्मा गांधी

Scanned with OKEN Scanner

vi. 'कृष्णाकाठ' हे आत्मचरित्र कोणी लिहिले आहे?
   A. बाळासाहेब देसाई
   B. वसंतदादा पाटील
   C. पंडित नेहरू
   D. यशवंतराव चव्हाण

vii. गणपतराव देशमुख यांनी आपल्या राजकीय जीवनाची सुरुवात कोणत्या पक्षातून केली?
   A. शेतकरी संघटना
   B. श्रमिक मुक्ती दल
   C. शेतकरी कामगार पक्ष
   D. जनता दल

viii. मराठीतील सुप्रसिद्ध कवयित्री बहिणाबाई यांचा जन्म कोणत्या गावी झाला?
   A. पिंपरी
   B. बेळगाव
   C. पुणे
   D. असोदे

ix. जुन्या काळी बत्तीस शिराळा या गावात कोणत्या देवाची यात्रा भरत असे?
   A. भैरवनाथ
   B. काळभैरी
   C. गोरक्षनाथ
   D. मल्हारी मार्तंड

x. भालचंद्र नेमाडे यांनी घरंदाज स्त्रियांच्या व्यथा कोणत्या कवितेतून मांडल्या आहेत?
   A. मन
   B. रांगोळ्या
   C. आजी
   D. कणा

417623

Q2) टीपा लिहा.(सहा पैकी चार) [20]

a. 'जुन्या महाराष्ट्रातील गावरहाटी'तील स्त्रियांचे जीवन

b. शोलाच्या जंगलाचे वर्णन

c. डॉ.बाबासाहेब आंबेडकरांना अभिप्रेत सामाजिक लोकशाही

d. बुद्धिहाळ तलावाचा प्रश्न

e. जनाक्काचा हुजूरपागा शाळेतील प्रवेश

f. रांगोळी कथेतील स्त्रियांच्या वेदना

Q3) लघुत्तरी प्रश्न सोडवा.(सहा पैकी चार) [20]

Scanned with OKEN Scanner

a. चिपळूणच्या छावणीस लिहिलेल्या पत्रामधून छत्रपती शिवाजी महाराजांचे कोणकोणते गुणविशेष दिसून येतात ते लिहा.

b. 'सांज' या कथेतील वातावरणनिर्मिती स्पष्ट करा.

c. सुरज एंगडे यांची संयुक्त राष्ट्र संघातील कामगिरी स्पष्ट करा.

d. यशवंतराव चव्हाण यांच्या 'देवराष्ट्र' या पाठातील सोनहिरा ओढयातील प्रसंग कसा वर्णन केला आहे ते सांगा.

e. 'पैल तो गे काऊ कोकताहे' या अभंगाचा आशय उलगडून दाखवा.

f. 'तयास मानव म्हणावे का ?' या कवितेतील आशयसौंदर्य उलगडून दाखवा.

Q4) दीर्घोत्तरी प्रश्न सोडवा. (कोणताही एक) **[10]**

a. 'मीटिंग' या कथेतून ग्रामीण भागातील वृत्ती-प्रवृत्तीचे दर्शन शंकर पाटील यांनी कशा पद्धतीने घडविले आहे ? **[10]**

किंवा

बहिणाबाई चौधरी यांच्या 'मन' आणि 'संसार' या कवितेतील आशय उलगडून दाखवा.

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -
This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.
सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

1] (11669) Bachelor of Arts NEP 2.0 (113176) Marathi-RUJWAT- I Part 1 SEM 1

417623

Scanned with OKEN Scanner

QP-11562

Sub Name : Marathi –RUJWAT-I

Sub Code : 113176

प्रश्न क्र.१ योग्य पर्याय निवडा.

I) C.९ मे १६७४

II) D.हुजूरपागा

III) A. गारवेल

IV) B. आफ्रिका

V) A.जॉन स्टुअर्ट मिल

VI) D.यशवंतराव चव्हाण

VII) C.शेतकरी कामगार पक्ष

VIII) D.असोदे

IX) C.गोरक्षनाथ

X) B.रांगोळ्या

प्रश्न क्र.२

a)जुन्या महाराष्ट्रातील गावरहाटी-पां.चि.पाटील.-पूर्वीच्या काळी पिठाच्या गिरण्या नव्हत्या.पहाटेपासून दळण व झाडलोट-भाकरी करून शेतावर मदत.दुपारी दळणकांडण व गोधड्या शिवणे.

b)जंगलाचं देण-मारुती चितमपल्ली-उटी -शोलाची जंगल-पी.एफ.फायसन ब्रिटीश वनस्पती शास्त्रज्ञ तीन खंडातील ग्रंथ-झाडांची वर्णने-पानाफुलांची सुंदर चित्रे -

Scanned with OKEN Scanner

उत्तरपत्रिका

QP-11562

Sub Name : Marathi –RUJWAT-I
Sub Code : 113176

प्रश्न क्र.१ योग्य पर्याय निवडा.

I) C.९ मे १६७४
II) D.हुजूरपागा
III) A. गारवेल
IV) B. आफ्रिका
V) A.जॉन स्टुअर्ट मिल
VI) D.यशवंतराव चव्हाण
VII) C.शेतकरी कामगार पक्ष
VIII) D.असोदे
IX) C.गोरक्षनाथ
X) B.रांगोळ्या

प्रश्न क्र.२

a)जुन्या महाराष्ट्रातील गावरहाटी-पां.चि.पाटील.-पूर्वीच्या काळी पिठाच्या गिरण्या नव्हत्या.पहाटेपासून दळण व झाडलोट-भाकरी करून शेतावर मदत.दुपारी दळणकांडण व गोधड्या शिवणे.

b)जंगलाचं देण-मारुती चितमपल्ली-उटी -शोलाची जंगल-पी.एफ.फायसन ब्रिटीश वनस्पती शास्त्रज्ञ तीन खंडातील ग्रंथ-झाडांची वर्णने-पानाफुलांची सुंदर चित्रे -

Scanned with OKEN Scanner

C)भारतात लोकशाही नांदो- डॉ.आंबेडकर-राजकीय लोकशाहीचा सामाजिक लोकशाही हा आधार. समता,स्वातंत्र्य आणि बंधुता ही तीन तत्वे वेगळी काढता येणार नाहीत.सामाजिक व आर्थिक जीवनातील विषमता दूर केली पाहिजे.

d)बाभूळबनातील सोनचाफा-प्रा.एन.डी.पाटील- गणपतराव देशमुख यांच्यापुढे बुद्धिहाळ तलावाचा प्रश्न- हजारो एकर जमिनी शेतकऱ्यांकडून जबरदस्तीने संपादन- गणपतरावांनी बुद्धिकौशल्य पणाला लावून शेतकऱ्यांना त्यांच्या जमिनीचा मोबदला मिळवून दिला.

e)हुजूरपागा-जनाक्का शिंदे- ही शाळा १८८४ ला पुण्यात सुरु-मुधोळ संस्थान दहा रुपयांची स्कॉलरशिप- जनाक्का शिक्षणाला विरोध -आण्णाची शिक्षणासाठीची तळमळ व सुधारकी मते लक्षात घेवून मिस हरफर्ड व मिस मेरी भोर यांच्या सहकार्याने प्रवेश.

f) रांगोळी-भालचंद्र नेमाडे-स्त्रीविषयक जाणिवेचे संकेत-कौटुंबिक जीवनात स्त्री आपला जीवनक्रम चुकवित नाही.प्रत्येक स्त्री म्हणजे एक घरंदाज व्यथा आहे असे कवीला वाटते.

प्रश्न-३

a)चिपळूणच्या छावणीला लिहिलेले पत्र -छ.शिवाजी महाराज-भावना,विचार व व्यक्तिमत्व प्रकट-रयतेला त्रास होईल असे वागू नये.प्रजेबद्दलचा जिव्हाळा,शिस्त,दूरदृष्टी,लोककल्याणकारी राजा व समाजहितदक्ष राजाचे गुण दिसतात.

b)सांज- सखा कलाल यांची कथा-वातावरणनिर्मिती -निसर्ग आणि माणूस यांच्यातील परस्पर संबंध-संध्याकाळची गूढ अस्वस्थता -अशुभ स्वप्न-गावातील

Scanned with OKEN Scanner

लोकांचे मृत्यू आठवणे.इंदूची ही भावावस्था सखा कलाल यांनी शब्दांत व्यक्त केली.

c)नांदेड ते हार्वर्ड- सुरज एंगडे- संयुक्त राष्ट्र संघात काम करण्याची इच्छा-मुलाखत व सुरज यांच्यासह सहा लोकांची निवड- स्वित्झर्लंड येथील मंत्रालयात काम-मानवाधिकार कायद्यासंबंधी काम -आफ्रिकेतील चळवळ समजून घेतली.

d)देवराष्ट्र-यशवंतराव चव्हाण- सोनहिरा ओढ्यातील आठवणी.पोहताना अनपेक्षितपणे पाणी-गटांगळ्या खाणे -बुडताना सवंगड्यानी वाचवले.सोनहिऱ्याच्या ओढ्यात पुनर्जन्म.या ओढ्याला कृष्णा-कोयनेच्या पाण्यापेक्षा जास्त ओढ.

e)पैल तो गे काऊ कोकताहे- ज्ञानेश्वरांचा अभंग -सुंदर विरहिणी -परमेश्वर भेटीची आर्तता.कावळा ओरडणे म्हणजे शुभ संकेत-माझे पाहुणे पंढरीराया कधी येणार आहेत हे सांगावे.

f)तयास मानव म्हणावे का?-सावित्रीबाई फुले- समाजचिंतन मांडणारी कविता -बुद्धीचा वापर न करणाऱ्याला मानव म्हणावे का असा प्रश्न त्यांना पडतो.जी व्यक्ती लिहित नाही वाचत नाही-पशुसमान लक्षणे ज्याच्या गुणात आहेत अशा माणसास मानव म्हणावे का असा प्रश्न सावित्रीबाई फुले यांना पडतो.

प्रश्न-४

a) मिटींग-शंकर पाटील यांची कथा -गारवेल या कथासंग्रहातून घेण्यात आलेली आहे. मीटिंग- शंकर पाटील यांची कथा- विनोदी कथालेखन मराठी साहित्यातील अत्यंत महत्त्वाचे कथा लेखक- त्यांची कथा ग्रामीण जीवनाचा आणि तेथील माणसाचा वेध घेणारी आहे. ग्रामजीवन, निसर्ग, परंपरा, संस्कृती समाजकारण, राजकारण इ. वास्तव चित्रण त्यांच्या कथेमध्ये परिणामकारकपणे येते. ग्राम जीवनातील अनुभवांना त्यांच्या खास अशा ग्रामीण बोलीभाषेत चित्रित केले आहे.त्यांची भाषा अनुभवातून सिद्ध झाली

Scanned with OKEN Scanner

आहे. ते उत्कृष्ट कथाकथनकार म्हणून प्रसिद्ध आहेत. कथेचा आशय सहज सोपा- ग्रामपंचायतची नेहमीप्रमाणे मीटिंग परंतु बाळा माळी वगळता इतर मेंबर वेळेवर उपस्थित राहत नाहीत. म्हादू शिपाई प्रत्येक सदस्याच्या घरी जाऊन सांगतो-त्यातून ज्या काही गमती- जमती घडतात. त्या शंकर पाटील यांनी विलक्षण विनोदी लेखन केले आहे.

किंवा

बहिणाबाई चौधरी जळगाव जिल्ह्यातील असोदे गावी जन्म- लौकिक अर्थाने निरक्षर परंतु जिवंत काव्यरचनेची निसर्गदत्त प्रतिभा- शेतकाम व घरात काम करता-करता उस्फुर्तपणे ओव्या रचल्या आहेत.'मन' या कवितेत माणसाच्या मनाचे वर्णन- आपल्याला माणसाचा सगळा अंदाज येईल पण त्याच्या मनाचा काही अंदाज येणार नाही. रानामध्ये उभ्या पिकात ढोर गेल्यानंतर तिथून परत येत नाही त्याला किती जरी हाकलले तरी तेच थांबते.तुम्ही किती समजावून सांगितले तरी तो एका विशिष्ट अनुभवात स्वतःला हरवून बसलेला असतो. मन हे मोकाट आहे. विस्तृत आहे त्याला अनेक वाटा आहेत.त्याला पाण्याच्या धारेसारखी ओढ आहे. ते मोकाट आहे. ते लहरी आहे ते वाऱ्याच्या वेगापेक्षा जास्त वेगाने उडू शकते. मनाचा अगाध महिमा सांगताना मन हे विंचू सापाहुन पाहून जहरी आहे.निदान त्याच्या विषाला उतारा तरी आहे. परंतु मनाला उतारा नाही. ते अतिशय चपळ आहे ते खाकसाच्या

Scanned with OKEN Scanner

तुकड्या एवढे बारीक आहे आणि एवढे मोठे आहे की ते आभाळात देखील मावत नाही.

'अरे संसार संसार' या कवितेत सुखदुःखाचा सामना करताना मनाची होणारी घालमेल चित्रित केली आहे. ज्याप्रमाणे तवा चुलीवर ठेवल्यानंतर भाकरी भाजताना त्याला चटके बसतात मग भाकरी मिळते तसाच संसार आहे. आयुष्यात अनेक दुःख पचवल्यानंतर सुखाचे दिवस येतात.संसाराला कधीच कोणी खोटं म्हणू नये आणि मंदिराच्या कळसाला लोटा म्हणू नये एवढे साधे तत्त्वज्ञान बहिणाबाई मांडतात.संसारामध्ये रडणं कुढण असते पण त्याला तुम्ही गळ्यातलं लोढणे समजू नका. संसार हा दोन्ही जिवांचा विचार असतो संसारामध्ये दोघांनी मिळून एकमेकांना आधार सोबत द्यायची असते. संसारात कधी -कधी आपण देवाला विसरतो पण तोच जीवनाचा आधार असतो हे विसरून चालणार नाही. अशी नात्याची घट्ट वीण मांडली आहे. या कवितेतून कुटुंब व्यवस्था आणि समाजव्यवस्था यातील ताणेबाणे नेमकेपणाने चित्रित केले आहेत.

Scanned with OKEN Scanner

Seat No. 1212731

QP-11571

Total No. of Pages : 3

MAR_APR 2026 SUMMER EXAMINATION

11669 Bachelor of Arts NEP 2.0

Sub. Name: Marathi-RUJWAT- II

Sub. Code: 117760

Day and Date: Monday ,06-04-2026 **Total Marks: 60**

Time: 02:30 PM To 04:30 PM

Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks

944865

Q1) योग्य पर्याय निवडा. **[10]**

i. शिवाजी महाराजांनी जयसिंगाला लिहिलेल्या पत्रात कोणत्या प्राण्याची शपथ घेतली आहे ?
   A. गाय
   B. घोडा
   C. बैल
   D. हत्ती

ii. १९७२ च्या दुष्काळात नेमकी टंचाई कशाची होती ?
   A. पाण्याची
   B. श्रमाची
   C. अन्नधान्याची
   D. भौतिक सुविधांची

iii. चीफ सीएटल यांच्या मते, नद्या आणि ओढे यांच्यातून वाहणारे निर्मळ पाणी हे कशाचे प्रतीक आहे ?
   A. हात-पाय
   B. डोळे
   C. शत्रूचे रक्त
   D. पूर्वजांचे रक्त

iv. 'वक्तृत्व' ही एका अर्थाने कशाची श्रीमंती असते ?
   A. भाषेची
   B. शब्दांची
   C. बोलण्याची
   D. वाचनाची

v. 'दिवाळी' म्हणजे अनागर संस्कृतीने बांधलेली कशाची पूजा आहे ?
   A. देवतांची
   B. माणसांची
   C. निसर्गाची
   D. संस्कृतीची

vi. 'पाण्याचं बोलणं' हा पाठ कोणी लिहिला आहे ?
   A. वसंत आबाजी डहाके

Scanned with OKEN Scanner

B. मुकुंद कुळे
C. आनंद विंगकर
D. भारत पाटणकर

vii. झाड उतरून मळणवाट धरून कशावर येते ?
A. गावात
B. चावडीवर
C. माळावर
D. पाणवठ्यावर

viii. पाटावरच्या पोथीत बघून तात्या कोणती कथा सांगत होते ?
A. शेतकऱ्याची
B. महाभारत
C. शिवलीलामृत
D. रामायण

ix. 'तुळसण' गाव कशासाठी प्रसिद्ध आहे ?
A. दुष्काळ
B. शेती
C. यात्रा
D. पाणी

x. 'सुंदरा मनामध्ये भरली' ही रचना कोणाची आहे ?
A. होनाजी बाळा
B. राम जोशी
C. सगन भाऊ
D. अनंत फंदी

Q2) टिपा लिहा.(सहा पैकी चार) [20]

a. छत्रपती शिवाजी महाराजांचे धर्मनिरपेक्ष राज्य

b. दिवाळी आणि कृषीसंस्कृती

c. जांभूळमास एक अरण्यदर्शन

d. तात्यांची व्यक्तिरेखा

e. रेघोट्या पाठातील 'बाभूयबन'

f. संत तुकारामांची विठ्ठल भक्ती

Q3) लघुत्तरी प्रश्न लिहा.(सहा पैकी चार) [20]

a. राजाराम महाराजांच्या जिंजी प्रवासाची पार्श्वभूमी

b. 'आपण पृथ्वीचा अंश आहोत' या पत्राच्या आधारे मानवापेक्षा निसर्ग कसा श्रेष्ठ आहे, ते लिहा.

Scanned with OKEN Scanner

944865

c. 'शब्दभक्तीयोग' पाठाच्या आधारे शब्द साधनेचे महत्त्व तुमच्या शब्दात लिहा.

d. 'पाण्याचं बोलणं' या पाठाच्या आधारे लेखकाचे हिमालयाच्या प्रवासातील अनुभव कथन करा.

e. आगासवाडी गावातील गावगाड्याचे चित्रण करा.

f. 'सुगी' कवितेच्या आधारे लेखकाचे चिंतनशील विचार स्पष्ट करा.

Q4) दीर्घोत्तरी प्रश्न लिहा.(दोन पैकी एक) **[10]**

a. ग्रामीण खाद्य संस्कृतीमुळे आचार- विचारावर झालेला परिणाम स्पष्ट करा.

b. भारत पाटणकर यांच्या 'कमोदिनी काय जाणे तो परिमळ' या पाठाच्या आधारे सामाजिक चळवळींचा परामर्श घ्या

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -
This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.
सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

1] (11669) Bachelor of Arts NEP 2.0 (117760) Marathi-RUJWAT- II Part 1 SEM 2

944865

DATTAJIRAO KADAM A.S.C. COLLEGE ICHALKARANJI

Scanned with OKEN Scanner

QP-14161

Total No. of Pages : 3

Seat No.

MAR_APR 2026 SUMMER EXAMINATION

11669 Bachelor of Arts NEP 2.0

Sub. Name: Nivadak Marathi Katha

Sub. Code: 114004/111659/114620/113559

Day and Date: Tuesday ,28-04-2026

Time: 10:30 AM To 01:30 PM

Total Marks: 80

Instructions: 1. All questions are compulsory

2. Figures to the right indicate full marks

Q1) बहुपर्यायी वस्तुनिष्ठ प्रश्न (प्रत्येकी दोन गुण) **[20]**

i. शंकरदेशपांडे व त्याची पत्नीपार्वती यांचे श्रद्धास्थान कोणते होते ?

A. शंभू शिखरीचा राजा

B. पिंपळ वृक्ष

C. नाग

D. ग्रामदैवत

ii. जानकीबाईंना माहेरकडून कोणत्या कारणासाठी आमंत्रण आले होते ?

A. यात्रा

B. लग्न

C. बारसे

D. भेटीला

iii. रामाने कालवडीचे कोणते नाव ठेवले होते ?

A. यमुना

B. पुतळी

C. गंगा

D. गौरी

iv. 'कडूआणि गोड ' या कथेत कोण स्वतःच्या नशिबाला दोष देत असते ?

A. सासुबाई

B. थोरल्या जाऊबाई

C. सुशीला

D. मधल्या जाऊबाई

v. 'चलो ना वाली 'या कथेतील नायिकेचे नाव काय ?

A. अलका

B. सुशीला

C. राधिका

D. गंगा

125428

Scanned with OKEN Scanner

vi. 'ऑर्फियस ' या कथेचे लेखक कोण ?

A. दिलीप चित्रे
B. श्री . म . माटे
C. दि .बा .मोकाशी
D. व्यंकटेश माडगूळकर

vii. सावित्री शिक्षणासाठी घर सोडून कोठे जाते ?

A. पुणे
B. मुंबई
C. नागपूर
D. बेंगलोर

viii. भागू कोळीणीला नदीत कोणता मासा मिळावा असे वाटत होते ?

A. कटला
B. अहिर
C. बांगडा
D. पापलेट

ix. 'वाट 'ही कथा कोणत्या कथासंग्रहातील आहे ?

A. नागीण
B. नदीपार
C. मामाचा वाडा
D. तडीपार

x. 'सांगावा' कथेतील आंजनाबाईचे गाव कोणते ?

A. बाभळगाव
B. जांभूळगाव
C. कामतगाव
D. खामगाव

125428

Q2) पुढीलपैकी कोणतेही **चार** प्रश्न सोडवा. **[20]**

अ) कथा या साहित्यप्रकाराची संकल्पना स्पष्ट करा.
ब) कथानक आणि वातावरण निर्मिती कथेचे घटक स्पष्ट करा.
क) 'शंभू शिखरीचा राजा ' या कथेचा आशय स्पष्ट करा.
ड) ''त्याची गाय व्याली 'कथेतील रामाचे व्यक्तीचित्र रेखाटा.
इ) 'चलो ना वाली' कथेतील महानगरीय जीवनातील वास्तव स्पष्ट करा.
फ) मराठी कथेची वाटचाल स्पष्ट करा.

Q3) पुढीलपैकी कोणतेही **दोन** प्रश्न सोडवा. **[20]**

अ) ' राणी 'या कथेतील भाऊंच्या मनातील अस्वस्थता स्पष्ट करा.
ब) 'कडू आणि गोड ' याकथेतील पात्रांची स्वभाव वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
क) बाबुराव बागुल यांच्या ' भूक' कथेचा आशय स्पष्ट करा.
ड) 'वाट' कथेतील कावरीचे व्यक्तीचित्र रेखाटा.

Scanned with OKEN Scanner

Q4) खालील दीर्घोत्तरी प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (दोन पैकी एक). [20]

अ) 'पाऊस आला मोठा 'या कथेतील सावित्री आणि अम्मी यांचे नातेसंबंध स्पष्ट करा.

ब) सांगावा कथेतील रामाच्या कुटुंबाची वेदना स्पष्ट करा.

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -
This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.
सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

1] (3140) B.A. (C.B.C.S) (NEP-2020) (113559) Nivadak Marathi Katha Part 2 SEM 3
2] (3129) B.A. (C.B.C.S) (114004) Nivadak Marathi Katha Part 2 SEM 3
3] (11669) Bachelor of Arts NEP 2.0 (111659) Nivadak Marathi Katha Part 2 SEM 3
4] (388) B. A.(Semester) (114620) Nivadak Marathi Katha Part 2 SEM 3

125428

Scanned with OKEN Scanner

April-2026

QP-12155

Total No. of Pages : 2

Seat No.

MAR_APR 2026 SUMMER EXAMINATION

3140 B.A. (C.B.C.S) (NEP-2020)

Sub. Name: MARATHI-XIII DSE-E127

Sub. Code: 58572/65672/80072/75772/95412 /56872

Day and Date: Friday ,10-04-2026 **Total Marks: 40**

Time: 02.30 PM To 04:00 PM

Instructions:

Special Inst.: १. सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
२. उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

Q1) योग्य पर्याय लिहा **[5]**

i. 'बोलीत जिवंतपणा आणि स्वाभाविकता असते' असे बोलीचे महत्वाचे वैशिष्ट्य कोणी सांगितले ?
- A. विजया चिटणीस
- B. सु.आ.कुलकर्णी
- C. लक्ष्मणशास्त्री जोशी
- D. ना.गो.कालेलकर

ii. प्रमाण भाषेला कोणत्या नावाने संबोधले जाते ?
- A. ग्रांथिक भाषा
- B. बोलीभाषा
- C. पोटभाषा
- D. बालभाषा

iii. डॉ.अशोक केळकर यांनी अर्थ परिवर्तनास कोणता पर्याय सुचविला ?
- A. अर्थातंर
- B. अर्थविचार
- C. अर्थविज्ञान
- D. अर्थविन्यास

iv. 'भाषा विज्ञान आणि मराठी भाषा' या ग्रंथाचे लेखक कोण आहेत ?
- A. कृ.पा.कुलकर्णी
- B. अनिल गवळी
- C. ग.नां .जोगळेकर
- D. ना.गो.कालेलकर

v. 'मालवणी बोली' कोणत्या जिल्ह्यात बोलली जाते ?
- A. गोवा
- B. रायगड
- C. सावंतवाडी
- D. सिंधुदुर्ग

Q2) ध्वनी परिवर्तनाच्या व्याख्या सांगून ध्वनिपरिवर्तनाचे प्रकार लिहा. **[15]**

Scanned with OKEN Scanner

किंवा

अर्थपरिवर्तनाची कारणे सविस्तर लिहा.

[10]

Q3) लघुत्तरी प्रश्न (कोणतेही दोन लिहा)

अ) स्वरांचे प्रकार लिहा.

ब) व्यंजनाचे प्रकार लिहा.

क) ध्वनि परिवर्तनाचे विशेष लिहा.

[10]

Q4) टिपा लिहा (कोणत्याही दोन)

अ) अहिराणी बोली.

ब) अनुनासिके .

क) शब्दांचे प्रकार.

ड) अर्थविस्तार.

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -
This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.
सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

1] (3129) B.A. (C.B.C.S) (75772) MARATHI-XIII DSE-E127 Part 3 SEM 6
2] (388) B. A.(Semester) (58572) MARATHI PAPER XIII Part 3 SEM 6
3] (388) B. A.(Semester) (80072) MARATHI-XIII DSE-E127 Part 3 SEM 6
4] (388) B. A.(Semester) (65672) MARATHI PAPER XIII Part 3 SEM 6
5] (3140) B.A. (C.B.C.S) (NEP-2020) (95412) MARATHI-XIII DSE-E127 Part 3 SEM 6
6] (388) B. A.(Semester) (56872) MARATHI PAPER XIII Part 3 SEM 6

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Marathi Sem VI

95412 / 757721 / 800772

Paper XIII 3

QP-12155

बी ए भाग तीन सत्र ६ वे -मराठी भाषा आणि भाषाविज्ञान (पे.न.१३) उत्तर पत्रिका नमुना गुण ४०

१ योग्य पर्याय निवडा.

अ) सु.आ.कुलकर्णी ब) ग्रांथिक भाषा क) अर्थविन्यास ड) अनिल गवळी ई) मालवणी

२ ध्वनी परिवर्तन आणि प्रकार.

भाषेतील ध्वनी सतत बदलत असतात एका विशिष्ट काळी एका विशिष्ट प्रदेशात बोलल्या जाणाऱ्या एका विशिष्ट समाजाच्या भाषेतील ध्वनी कालांतराने बदलतात यालाच ध्वनी परिवर्तन असे म्हणतात.

प्रकार-आद्यस्वनलोप, मद्यस्वनलोप, अंत्यस्वनलोप, समानस्वनलोप, आद्यस्वनागम, मद्यस्वनागम, अंत्यस्वनागम, वर्णविपर्यय, मात्राभेद, अनुस्वार, दुष्प्रयोग, घोषीकरण, अघोषीकरण, अल्पप्राणीकरण, महाप्राणीकरण, एकस्वनीकरण, सानिध्य परिणाम,अतिशुद्धी

किंवा—

अर्थ परिवर्तनाची कारणे -अर्थ म्हणजे काय. अर्थ मराठी निर्देश ,अर्थ म्हणजे प्रतिमा.

भाषिक कारणे-उपसर्ग व प्रत्यय मूलक अर्थपरिवर्तन, समासमूलक अर्थपरिवर्तन, शब्दसिद्धी, रूपकजन्य अर्थपरिवर्तन, लक्ष्णाजन्य अर्थपरिवर्तन, लक्षणामूल् अर्थविस्तार, लक्षणामोल अर्थच्युती,लक्षणामूल अर्थप्रशस्ती, पदलोप,अतिशयोक्ती, परभाषेचा प्रभाव, पुनरावृत्ती

सामाजिक कारणे- बदलते सामा.जीवन भाषाबंदी ,नवीन वस्तूंची निर्मिती, वक्ता श्रोता विसंवाद ,शब्दांचा अतिवापर

मानसिक कारणे-ग्राम्यता परिहार,शुद्धीचा निर्देश साहचर्य तत्व ,कल्पनाजन्य साहचर्य ,निकटत्व साहचर्य,सादृश्यजन्य शाब्दिक साम्य तत्व

३ थोडक्यात उत्तरे लिहा.

अ) स्वरांचे प्रकार रस्व स्वर दीर्घ स्वर

स्वराचे उत्पत्तीनुसार प्रकार- सिद्ध स्वर साधित स्वर संयुक्त स्वर

ब) व्यंजनांचे प्रकार- स्पर्श व्यंजने कठोर व मृदू व्यंजने अल्पप्राण व महाप्राण अनुनाशके तालव्य व्यंजने अंतस्थ व्यंजने उष्म व्यंजने संयुक्त व्यंजने मूर्धन्य

क) ध्वनी परिवर्तनाचे विशेष -ध्वनी परिवर्तन निरपवद असते, नियमित असते, अज्ञेय असते, नकळत घडून येते, आकलन क्षमतेच्या मर्यादित होते ,अव्यतिक्रमणीय असते.

४ कोणतेही दोन लिहा.

Scanned with OKEN Scanner

1) **अहिराणी बोली** .मराठीच्या बोली समुहातील खानदेशात बोलली जाणारी महत्वपूर्ण बोली . अभिर वास्तव्य अहिराण पट्टी .अभिराणी भारताच्या नाट्य शास्त्रात उल्लेख ,भिल्ली, पावरी, नेमाडी, गुजरी, बड गुजरी, लाड शिक्की, घाटोई, महाराऊ, तडवी, काटोनी,वारली,लेवा इत्यादी पोटभाषा.

ब) अनुनासिके .

ज्या व्यंजनांचा उच्चार नाकातून होतो त्या व्यंजनाना अनुनासिके म्हणतात .ङ ,ञ ,ण ,ण, न,म .

क) **शब्दाचे प्रकार.** १ रूढ शब्द २ योगिक ३ योगरूढ

ड) अर्थविस्तार-

एखाद्या शब्दाचा मूळ कोशगत अर्थ मर्यादित असतो मात्र तो त्या क्षेत्रापेक्षा अधिक व्यापक अथवा विस्तृत अर्थाने वापरला जाऊ लागला की त्या शब्दाच्या अर्थाचा विस्तार होतो अर्थाचा विस्तार होतो.म्हणजेच वाच्यार्थाची कक्षा अधिक विस्तृत होते.यालाच अर्थ व्याप्ती ,कक्षा विस्तार ,अर्थविस्तार.

Scanned with OKEN Scanner

QP-12523

Total No. of Pages : 2

Seat No.

MAR_APR 2026 SUMMER EXAMINATION

3140 B.A. (C.B.C.S) (NEP-2020)

Sub. Name: MARATHI-XIV DSE-E128

Sub. Code: 56873/80073/65673/75773/95413 /58573

Day and Date: Monday ,13-04-2026

Total Marks: 40

Time: 02.30 PM To 04:00 PM

Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks

565689

Q1) Solve following MCQ. **[5]**

i. संत एकनाथांनी कोणता ग्रंथ लिहून आपल्या लेखनाची सुरवात केली ?
   - A. एकनाथी भागवत
   - B. चतुःश्लोकी भागवत
   - C. भावार्थ रामायण
   - D. एकनाथी भारूडे

ii. तुकोबांच्या स्वप्नात येऊन त्यांना काव्यस्पूर्ती कोणी दिली ?
   - A. संत ज्ञानेश्वर
   - B. संत एकनाथ
   - C. संत नामदेव
   - D. संत रामदास

iii. पंडित कवींचे प्रातिनिधिक कवी म्हणून कोणाचा उल्लेख केला जातो ?
   - A. वामन पंडित
   - B. रघुनाथ पंडित
   - C. मोरोपंत
   - D. श्रीधर

iv. 'ह्रदयाला चटका लावते ती लावणी ' असे कोणी म्हटले आहे ?
   - A. म.वा.धोंड
   - B. ह.श्री. शेणोलीकर
   - C. शाहीर रामजोशी
   - D. अ.ब.कोल्हटकर

v. पानिपतची बखर कोणाच्या आज्ञेवरून लिहिली आहे ?
   - A. गोपिकाबाई
   - B. व्यंकप्पा नाईक दिंडोरे
   - C. गोविंदराव खंडेराव चिटणीस
   - D. खंडोबल्लाळ चिटणीस

Q2) भारूड म्हणजे काय ? ते सांगून संत एकनाथांच्या भारूड लेखनाचे विशेष स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

Scanned with OKEN Scanner

पहिले कलाकवी म्हणून मुक्तेश्वरांची वाङ्मयीन कामगिरी विशद करा.

Q3) लघुत्तरी प्रश्न सोडवा. (तीनपैकी कोणतेही दोन) **[10]**

a. १) संत तुकाराम यांनी सांगितलेले भक्ती महात्म्य स्पष्ट करा.
२) मोरोपंतांच्या साहित्याचा थोडक्यात परिचय करून द्या.
३) शाहीर रामजोशी यांच्या लावण्यांची चर्चा करा.

Q4) टीपा लिहा. (चारपैकी कोणत्याही दोन) **[10]**

a. १) एकनाथांची गुरूपरंपरा
२) मनाचे श्लोक
३) हरिविजय
४) बखर शब्दाची उत्पत्ती

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -
This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.
सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

1] (388) B. A.(Semester) (65673) MARATHI PAPER XIV Part 3 SEM 6
2] (3140) B.A. (C.B.C.S) (NEP-2020) (95413) MARATHI-XIV DSE-E128 Part 3 SEM 6
3] (388) B. A.(Semester) (80073) MARATHI-XIV DSE-E128 Part 3 SEM 6
4] (388) B. A.(Semester) (56873) MARATHI PAPER XIV Part 3 SEM 6
5] (3129) B.A. (C.B.C.S) (75773) MARATHI-XIV DSE-E128 Part 3 SEM 6
6] (388) B. A.(Semester) (58573) MARATHI PAPER XIV Part 3 SEM 6

65689

Scanned with OKEN Scanner